

Martin Heidegger, Gesamtausgabe III. Abteilung: Band 70: Über den Anfang (1941), k vydání připravila Paola-Ludovika Coriando, Klostermann, Frankfurt a.M., 2005. XII, 200 str.

Nejnovější svazek Heideggerových sebraných spisů „O počátku“ doplňuje postupně publikovanou řadu spisů z pozůstalosti, která začala svazkem 65 *Příspěvky k filosofii. Ohledně Ereignis*,¹ jež v heideggerovské bádání představují radikální interpretační zlom. Do šesti fug rozdělený náběh myšlení přechodu z prvního počátku k počátku jinému mimo jiné přinesl radikální transformaci klíčových „pojmu“ Heideggerova myšlení jako např. Dasein a rozšířil tematický okruh o téma „nejzazšího boha“ (der letzte Gott), je muž čelí smrtelní v podobě těch budoucích (die Zukünftigen), jejichž postoj (Haltung) je charakterizován jako čekání a připravenost. Svazek 66 *Besinnung*,² svazek 67 *Metaphysik und Nihilismus*,³ svazek 69 *Geschichte des Seyns*⁴ pak z různých úhlů dále rozvíjely rozvrh předestřený v *Příspěvcích*. Nejnovější svazek 70 pojednávající o počátku se snaží uchopit základní „motiv“ Heideggerova myšlení – motiv prodlévavosti neboli „pravdy“ Bytí (Seyn) – zachytit za pomoci „motivů“ počátku, který je charakterizován svou počátečností (Anfangnis), kterou Heidegger specifikuje ve smyslu *Untergang* – zánik a *Abschied* – odloučení, přičemž v posledně jmenovaném zní motiv diference – *Unterschied*, jak ji Heidegger zavádí nejpozději v přednášce *Co je metafysika?* z roku 1929. To všechno jsou pro Heideggera jen další specifikace „pojmu“ *Ereignis*, jehož tlumočení ve smyslu „počátek“ je nejpozději tímto zcela explicitně legitimováno. V tomto manuskriptu z roku 1941 se dokonce rozpracovává poválečný motiv transformativního pojetí lidského postoje nesmyslu *Armut* – chudoba a *Gelassenheit* – ponechanost, kteroužto *Gelassenheit* Heidegger dokonce vztahuje k veškerému jsoucímu tak, že *Gelassenheit* vystihuje „vynesení z počátku“ do samostatnosti náporu. Co oproti *Příspěvkům* překvapí, je naprostý odvrát od „tématu“ božství a nejzazšího boha, byť v několika zmínkách se objeví, ale ve zcela marginální pozici, zatímco v *Příspěvcích* představovala fuga *Der letzte Gott* vrchol a svým způsobem i středohor celého rozvrhu. Ve svazku 70 je tímto středobodem – a tudíž počátkem – samotný počátek v jeho počátečnosti.⁵ Současně se zde – podobně jako v případě svazku 67 – objevuje několik materiálů, jež byly zahrnuty do druhého svazku tzv. „velkého“ Nietzscheho,⁶ jenž vyšel ještě za Heideggerova života. Vzhledem k přednáškové práci odpovídá svazek 70 tématu zpracovaném v přednáškovém kurzu

---

¹ M. Heidegger, GA sv. 65, *Beiträge zur Philosophie (Vom Ereignis)*, Frankfurt a.M., 1989.

² M. Heidegger, GA sv. 66, *Besinnung*, Frankfurt a.M., 1997.

³ M. Heidegger, GA sv. 67, *Metaphysik und Nihilismus*, Frankfurt a.M., 1999.

⁴ M. Heidegger, GA sv. 69, *Geschichte des Seyns*, Frankfurt a.M., 1998.

⁵ Viz Aleš Novák, *Počátečnost počátku. Martin Heidegger na přechodu k jinému počátku myšlení*. In: *Lidé města VI*, 2002. ISSN 1212 – 8112. Stať vznikla již v r. 1999 v rámci diplomové práce *Das anfängliche Denken und das Denken des Anfangs*.

⁶ M. Heidegger, *Nietzsche*, 2 sv., Stuttgart, 1998. V rámci GA sv. 6.1 (1996) a sv. 6.2 (1997).

z letního semestru 1941 *Grundbegriffe* (sv. 51),⁷ kde Heidegger mimo jiné vykládal Anaximandrov zlolek B1 (Diels); a zároveň svazek 70 obsahuje již zárodky výkladů k Hölderlinovi, jak je přinesly následující semestrální kurzy.⁸ Pro toho, kdo sleduje a hlavně promýšlí postupný vývoj Heideggerova myšlení tak, jak nám jej podávají editoři sebraných spisů, naleznou ve svazku 70 upřesnění a především potvrzení nasazeného směru transformace původního transcendentálně-horizontálního rozvrhu ve spisu *Bytí a čas*, transformace, jež se postupně rozvine do podoby motivu Součtveří Země a Nebe, božských a smrtelných, jejichž rozehrávající a sbírající jednotou a tj. počátkem je blízkí blízkost (nährende Nähe). Do hry se výrazněji dostává „pojem“ *náhlost – die Jähe*, jež míní samotnou počátečnost počátku jakožto celkovost podávání se temporality sebeodpírajícího se Bytí (Seyn), které se musí odpírat proto, že není žádným jsoucím. Dále se markantně vyskytuje „pojem“ jedinečnosti počátečnosti za současné plurality počátků, které jsou vůči sobě autonomní a nesrovnatelné tak, jako jsou vůči sobě samostatné a nesrovnatelné jednotlivé myslitelské pozice v rámci dějin metafysiky, jelikož počátečnost počátku má v první řadě znamenat jeden každou zásadní metafysickou pozici v rámci dějin Bytí (Seynsgeschichte), jak ji Heidegger konstruuje od prvopočáteční *fysis* až po *vůli k moci*. Jedna pozice není lepší nebo horší než jiná, tak jako jedno podávání se celkovosti času přinášející významové temporální dějiště či rámce (Zeit-Spiel-Raum) neboli světlinu (Lichtung) pro prodlévavost neboli pravdu Bytí (Seyn) není „pravdivější“ či „skutečnější“ než jiné podávání se. Je-li počátek prodlévavostí neboli pravdou Bytí (Seyn), jíž je přeci čas, tak jedinečnost počátečnosti za současné plurality počátků znamená koncepci temporality jakožto vzájemně na sebe nepřevoditelných a neredukovatelných dimenzí bylo-je-bude-není (přičemž role nicu – *Nichts* – a „není“ je ve svazku 70 výrazně zmíněna), které si čelí v semknuté jednotě a usebranosti, jež dávají vystoupit do zjevnosti něčemu takovému jako nápor ustavičného a ustavičně přítomného neboli jsoucího a zároveň tím kladou cosi takového jako *Grund* – základ, jenž může mimo jiné být horizontem stability jevení se a uchopování na způsob *noein, perceptio, representare, Vorstellen* (představování), *Feststellen* (stanovování) – jak to odpovídá jednotlivým metafysickým pozicím. Nicméně oproti svazku 66 *Besinnung* kupodivu – vzhledem k probíhající světové válce – se zcela vytratil motiv povahy techniky, kterou v této fázi svého uvažování Heidegger uchopil jako totální zhotovitelnost – *Machenschaft*, v níž zní jednak to, že vše lze *machen* – zhotovit, ale i *Macht* – moc, jež je povahou pravdy neboli prodlévavosti Bytí (Seyn) na pozici určené „vůli k moci“.

Svazek 70 nepřináší zásadní novinku v Heideggerově úvahách, ale svědčí o neúnavném sledování tématu, které je zavázáno do nejzazších konsekvencí až na samu hranici sledovatelnosti. Není to hra: co všechno si lze vymyslet a zformulovat, nýbrž je to bytostná poctivost a vážnost, před níž nezbyvá než smeknout a stát v údivu. Třeba se nám díky Heideggerovu svazku 70 *Über den Anfang* údiv opět stane počátkem myšlení.

Aleš Novák

---

⁷ M. Heidegger, GA sv. 51, *Grundbegriffe*, Frankfurt a.M., 1981.

⁸ GA sv. 52, *Hölderlins Hymne „Andenken“* (Wintersemester 1941/42), Frankfurt a.M., 1992. GA sv. 53, *Hölderlins Hymne „Der Ister“* (Sommersemester 1942), Frankfurt a.M., 1993.